

PROGRAM WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNY

Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Pruchnej

w roku szkolnym 2026/2027

WPROWADZENIE

Szkolny Program Wychowawczo-Profilaktyczny na rok szkolny 2026/2027 określa najważniejsze cele, kierunki i sposoby prowadzenia działalności wychowawczej i profilaktycznej szkoły. Program uwzględnia potrzeby rozwojowe uczniów, specyfikę środowiska szkolnego, wyniki przeprowadzonej diagnozy, obowiązujące przepisy prawa oświatowego, kierunki realizacji polityki oświatowej państwa oraz zmiany związane z wdrażaniem Reformy²⁶. Kompas Jutra.

Program wychowawczo-profilaktyczny naszej szkoły to strategia określająca kierunek rozwoju szkoły i porządkująca działania całej społeczności, łączy Profil absolwenta i absolwentki, podstawę programową, coroczną diagnozę potrzeb rozwojowych uczniów, rozpoznanie czynników ryzyka i czynników chroniących, cele rozwojowe, podział odpowiedzialności oraz sposób monitorowania efektów. Profil absolwenta i absolwentki jasno określa, że szkoła ma wspierać rozwój kompetencji fundamentalnych, wiedzy i umiejętności przedmiotowych, kompetencji przekrojowych oraz sprawczości, tak aby uczeń potrafił podejmować świadome decyzje w życiu osobistym, społecznym, obywatelskim i zawodowym. Poszczególne akcje, warsztaty, projekty i interwencje zyskują wspólny sens, ponieważ wynikają z rozpoznanych potrzeb naszych uczniów i służą osiągnięciu określonych rezultatów. Program wychowawczo-profilaktyczny obejmować zatem będzie nie tylko przeciwdziałanie zagrożeniom, ale także celowe wzmacnianie więzi, poczucia bezpieczeństwa, odporności psychicznej, kultury dialogu, samodzielności, odpowiedzialności i współpracy.

Punktem wyjścia programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły jest traktowanie ucznia jako aktywnego uczestnika procesu edukacyjnego, który rozwija wiedzę, kompetencje, relacje społeczne, odpowiedzialność i samodzielność w bezpiecznym oraz wspierającym środowisku. Szkoła wspiera wychowawczą funkcję rodziny i dąży do budowania spójności oddziaływań podejmowanych przez nauczycieli, wychowawców, specjalistów i rodziców. Działania wychowawczo-profilaktyczne mają obejmować społeczność szkolną i uwzględniać zarówno wzmacnianie zasobów oraz czynników chroniących uczniów, jak również ograniczanie wpływu czynników ryzyka (redukcja zagrożeń) wpisując się tym samym w nowoczesne podejście do profilaktyki w szkole, które

opierać się ma na tzw. Modelu odporności (rezyliencji) oraz zintegrowanym oddziaływaniu na całe środowisko szkolne.

CO ZNACZY WYCHOWANIE

Wychowanie w szkole jest celowym, systematycznym i wspólnotowym wspieraniem rozwoju ucznia. W ujęciu formalno-prawnym prawo oświatowe definiuje wychowanie jako „wspieranie dziecka w rozwoju ku pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej”, wzmacniane oraz uzupełniane działaniami profilaktycznymi (Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe, 2016, art. 1 pkt 3). Oznacza to, że wychowanie szkolne obejmuje całość rozwoju osoby, a jego podstawowym zadaniem jest tworzenie warunków do dojrzewania ucznia jako człowieka, członka wspólnoty, obywatela i osoby odpowiedzialnej za własne działania. Zadaniem programu wychowawczo-profilaktycznego jest porządkowanie działalności szkoły poprzez spójne połączenie celów wychowawczych i profilaktycznych z profilem absolwenta i absolwentki. Opierając program wychowawczo-profilaktyczny szkoły na założeniach Reformy 26 wychowanie traktować powinniśmy zatem jako proces środowiskowy, relacyjny i doświadczeniowy. Uczeń rozwija postawy, wartości i kompetencje przez to, czego doświadcza w codziennym życiu szkoły: w relacjach, sposobie komunikowania wymagań, ocenianiu, reagowaniu na błąd, rozwiązywaniu konfliktów, organizacji współpracy, rytuałach klasowych i możliwościach uczestnictwa w życiu szkoły, a opracowany program ma wspierać dobrostan i nowoczesne. Tak rozumiana szkoła wychowuje przez całą swoją kulturę organizacyjną, gdyż wychowanie dokonuje się zarówno podczas lekcji i godzin wychowawczych, jak i podczas przerw, projektów, zebrań klasowych, pracy samorządu, wolontariatu, rozmów indywidualnych oraz sytuacji wymagających wsparcia.

CZYM JEST PROFILAKTYKA

Profilaktykę należy ujmować przede wszystkim jako element wspierania rozwoju ucznia, powiązany z troską o dobrostan, relacje oraz warunki sprzyjające uczeniu się i dojrzewaniu społecznemu. Jej funkcją jest wzmacnianie zasobów uczniów, klasy i szkoły oraz ograniczanie czynników sprzyjających zachowaniom ryzykownym. Tak rozumiana profilaktyka wpisuje się w założenia nowej polityki oświatowej oraz koncepcję pozytywnego rozwoju młodzieży, zgodnie z którą skuteczne działania szkolne powinny rozwijać kompetencje, więzi, poczucie sprawczości, wartości i okazje do konstruktywnego działania (Catalano i in., 2004). W

praktyce profilaktyka stanowić ma stały element pracy szkoły, zakorzeniony w kulturze relacji, dydaktyce, opiece i współpracy z rodzicami.

1. Działania profilaktyczne zgodnie z podstawowymi kierunkami realizacji polityki oświatowej w roku szkolnym 2026/2027 powinny być prowadzone na trzech poziomach:

1. **Profilaktyka uniwersalna** kierowana jest do całej społeczności uczniowskiej i obejmuje rozwijanie kompetencji społeczno-emocjonalnych, edukację zdrowotną, wzmacnianie bezpieczeństwa, komunikacji, odporności psychicznej, krytycznego myślenia i odpowiedzialnego korzystania z technologii. Znaczenie takich działań potwierdzają metaanalizy programów uczenia się społeczno-emocjonalnego, wskazujące ich związek z osiągnięciami, zachowaniami prospołecznymi i dobrostanem uczniów (Durlak i in., 2011; Taylor i in., 2017)
2. **Profilaktyka selektywna** obejmuje uczniów lub grupy uczniów, u których występuje podwyższone ryzyko trudności rozwojowych, emocjonalnych lub społecznych. Może polegać na dodatkowym wsparciu psychologiczno-pedagogicznym, pracy nad relacjami w klasie, mediacjach, tutoring i współpracy z rodziną.
3. **Profilaktyka wskazująca** dotyczy uczniów przejawiających konkretne **trudności lub zachowania wymagające specjalistycznego wsparcia**, w tym indywidualnego planu pomocy, działań interwencyjnych, procedur ochronnych, współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną oraz pracy naprawczej z klasą. Dobrostan i bezpieczeństwo są wspólnym obszarem wychowania i profilaktyki. Szkoła promująca zdrowie powinna tworzyć warunki wspierające zdrowie psychiczne i fizyczne, relacje, poczucie przynależności oraz kompetencje społeczno-emocjonalne uczniów.

4. **Profilaktyka cyfrowa**, która ma szczególne znaczenie, ponieważ środowisko cyfrowe stało się codziennym kontekstem uczenia się, komunikacji i relacji rówieśniczych. Obejmuje ona rozwijanie kompetencji cyfrowych, higieny cyfrowej, krytycznej analizy.

2. Założenia ogólne

Zgodnie ze wskazaniami działalność wychowawczo- profilaktyczna w naszej szkole polega na prowadzeniu działań oraz wspomaganiu ucznia w jego rozwoju ukierunkowanym na osiągnięcie pełnej dojrzałości w sferze:

- **fizycznej** - ukierunkowanej na zdobycie przez ucznia i wychowanka wiedzy i umiejętności pozwalających na prowadzenie zdrowego stylu życia i podejmowania zachowań prozdrowotnych;
- **psychicznej** - ukierunkowanej na zbudowanie równowagi i harmonii psychicznej, ukształtowanie postaw sprzyjających wzmacnianiu zdrowia własnego i innych ludzi, kształtowanie środowiska sprzyjającego rozwojowi zdrowia, osiągnięcie właściwego stosunku do świata, poczucia siły, chęci do życia i witalności;
- **społecznej** - ukierunkowanej na kształtowanie postawy otwartości w życiu społecznym, opartej na umiejętności samodzielnej analizy wzorów i norm społecznych oraz ćwiczeniu umiejętności wypełniania ról społecznych;
- **aksjologicznej** - ukierunkowanej na zdobycie konstruktywnego i stabilnego systemu wartości, w tym docenienie znaczenia zdrowia oraz poczucia sensu istnienia.

Szczególne znaczenie w roku szkolnym 2026/2027 mają założenia :

- tworzenia szkoły wymagającej, wspierającej i przyjaznej rozwojowi ucznia,
- wspierania dobrostanu i zdrowia psychicznego,
- rozwijania odporności psychicznej i społecznej,

- budowania bezpiecznych relacji,
- przeciwdziałania przemocy rówieśniczej,
- profilaktyka uzależnień behawioralnych,
- promowania zdrowego stylu życia i aktywności fizycznej,
- kształtowania higieny cyfrowej,
- rozwijania krytycznego myślenia,
- przygotowania uczniów do odpowiedzialnego korzystania ze sztucznej inteligencji,
- rozwijania postaw patriotycznych, obywatelskich i prospołecznych,
- rozpoznawania potrzeb uczniów z uwzględnieniem ich funkcjonowania w środowisku szkolnym,
- wzmacniania współpracy z rodzicami,
- rozwijania ciekawości, aktywności poznawczej, współpracy i sprawczości uczniów.

Nasza szkoła prowadzi systematyczną działalność wychowawczą, profilaktyczną, edukacyjną i informacyjną wśród dzieci przedszkolnych, uczniów, rodziców, nauczycieli i innych pracowników szkoły. Działalność ta odbywa w formie: spotkań ze specjalistami, zajęć warsztatowych, szkoleń, akcji edukacyjnych, imprez plenerowych (dzień dziecka) itp.

3. Diagnoza sytuacji wychowawczej i profilaktycznej

Program został przygotowany w oparciu o diagnozę potrzeb rozwojowych uczniów, zasobów środowiska szkolnego, czynników chroniących oraz czynników ryzyka. W diagnozie uwzględniono następujące źródła informacji: wyniki ankiet przeprowadzonych wśród uczniów, wyniki ankiet dla rodziców, wyniki ankiet i konsultacji nauczycieli, obserwacje uczestniczące funkcjonowania

uczniów, rozmowy z uczniami, rozmowy i konsultacje z rodzicami, analizę frekwencji, analizę wyników nauczania, analizę sytuacji wychowawczych

i interwencji, dokumentację psychologa i pedagoga, informacje nauczycieli i wychowawców, wnioski zespołów nauczycielskich, wyniki nadzoru pedagogicznego, analizy orzeczeń i opinii wydawanych przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną, opinie samorządu uczniowskiego.

Na podstawie zeszłorocznej analizy sytuacji wychowawczej i profilaktycznej szkoły do **czynników ryzyka** wymagających szczególnej uwagi zaliczono:

- osłabione relacje rówieśnicze (wyśmiewanie, obrażanie, konflikty rówieśnicze, agresja bierna i czynna);
- trudności z regulacją emocji i niska odporność na stres;
- niedostateczna wiedza uczniów na temat zagrożeń wynikających z korzystania z technologii informacyjno - komunikacyjnych;
- brak motywacji do nauki nasilający trudności edukacyjne i zachowania ryzykowne

Do czynników chroniących, które mogą ograniczać prawdopodobieństwo wystąpienia zachowań problemowych i wspierać prawidłowy rozwój uczniów, należą w szczególności:

- pozytywna więź emocjonalna z rodzicami i innymi znaczącymi osobami dorosłymi;
- poczucie bezpieczeństwa;
- poczucie przynależności do klasy i szkoły;
- możliwość uzyskania pomocy;
- pozytywne relacje rówieśnicze;
- zainteresowania i pasje;

- aktywność sportowa i społeczna;
- umiejętność rozpoznawania emocji;
- kompetencje komunikacyjne;
- poczucie własnej wartości;
- poczucie sprawczości;
- realistyczna samoocena;
- umiejętność radzenia sobie z trudnościami;
- jasne normy i zasady;
- konstruktywne sposoby spędzania czasu wolnego;
- dobra współpraca rodziny ze szkołą;
- dostęp do pomocy psychologiczno-pedagogicznej;

4. Zadania szkoły w roku 2026/2027

Kluczowym aspektem szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego na rok szkolny 2026/2027 jest wspieranie zdrowia psychicznego uczniów, higiena cyfrowa oraz edukacja zdrowotna połączona z profilaktyką uzależnień behawioralnych od technologii.

Do zadań szkoły w tym zakresie należy:

- kształtowanie kompetencji przyszłości i samodzielności poprzez stworzenie uczniom bezpiecznej przestrzeni edukacyjnej do kształtowania umiejętności pracy zespołowej w autonomicznych zespołach, efektywnego planowania, realizowania

zaplanowanych działań ze szczególnym uwzględnieniem indywidualnych zasobów, promowanie kształcenia interdyscyplinarnego i pracy projektowej

- rozbudzanie poczucia własnej wartości, wiary we własne siły, talenty i możliwości, wzmacnianie poczucia sprawczości ze stałym, systemowym wsparciem emocjonalno-psychicznym uczniów,
- budowanie odporności społecznej i tożsamości poprzez budowanie poczucia tożsamości regionalnej i narodowej, kształtowanie współodpowiedzialności za dobrostan ojczyzny i regionu,
- przeciwdziałanie przemocy fizycznej, rówieśniczej i cyberprzemocy, agresji i uzależnieniom, oraz uzależnieniom behawioralnym (smartfony, gry, Internet),
- realizację założeń edukacji włączającej poprzez podnoszenie jakości pomocy psychologiczno-pedagogicznej, indywidualizację treści kształcenia, eliminowanie barier cyfrowych oraz społecznych wewnątrz społeczności szkolnej, zapewnienie adekwatnego wsparcia uczniom o zróżnicowanych potrzebach,
- budowanie poczucia przynależności do grupy rówieśniczej, postaw akceptacji, empatii i szacunku wobec uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- wspieranie uczniów w samopoznaniu i trafnym wyborze dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej, rozwijanie u uczniów umiejętności uczenia się przez całe życie, włączanie doradztwa zawodowego w codzienne działania wychowawcze i lekcje przedmiotowe, przybliżanie realiów nowoczesnego rynku pracy, w tym roli sztucznej inteligencji,
- pomoc w odkrywaniu indywidualnych zasobów, talentów i mocnych stron uczniów, angażowania w działalność wolontariacką
- promowanie higieny cyfrowej, rozwijanie umiejętności bezpiecznego poruszania się w sieci, krytycznego myślenia, w tym odpowiedzialnego korzystania z AI
- kształtowanie nawyków prozdrowotnych (edukacja prozdrowotna oraz praktyczne przygotowanie uczniów do udzielania pierwszej pomocy)

5. Zamierzone cele:

Nasz absolwent :

- rozpoznaje swoje mocne strony;
- rozwija swój potencjał i zainteresowania;
- dostrzega własne postępy;
- podejmuje próby mimo trudności.
- potrafi funkcjonować z innymi
- respektuje prawa i granice innych osób;
- komunikuje własne potrzeby;
- potrafi współpracować;
- podejmuje dialog;
- konstruktywnie rozwiązuje konflikty;
- okazuje empatię;
- reaguje na krzywdzenie i niesie pomoc innym;
- nie pozostaje obojętny na wykluczenie innych.
- dba o zdrowie i bezpieczeństwo
- zna zasady zdrowego stylu życia;
- rozumie znaczenie ruchu, snu, odpoczynku i odżywiania;

- zna znaczenie zdrowia psychicznego;
- rozpoznaje sytuacje wymagające wsparcia;
- wie, gdzie szukać pomocy;
- zna podstawowe zasady udzielania pierwszej pomocy;
- podejmuje odpowiedzialne decyzje dotyczące zdrowia.
- funkcjonuje bezpiecznie w środowisku cyfrowym
- chroni swoją prywatność;
- krytycznie analizuje informacje;
- potrafi rozpoznawać manipulację i dezinformację;
- zna konsekwencje publikowania treści;
- respektuje zasady komunikacji internetowej;
- potrafi zachować równowagę online–offline;
- korzysta z narzędzi AI w sposób odpowiedzialny, krytyczny i etyczny.
- jest świadomym członkiem społeczeństwa
- zna prawa i obowiązki;
- jest odpowiedzialny za swoje decyzje;
- rozumie znaczenie wspólnoty;
- szanuje dziedzictwo narodowe i regionalne;

- wykazuje postawę obywatelską;
- angażuje się w działania społeczne, charytatywne
- szanuje środowisko naturalne

Nauczyciele w naszej szkole dążą do tego, aby uczniowie:

- uczyli się szacunku dla dobra wspólnego jako podstawy życia społecznego oraz przygotowali się do życia w rodzinie, w społeczności lokalnej i w państwie w duchu przekazu dziedzictwa kulturowego i kształtowania postaw patriotycznych.
- rozwijali równolegle kompetencje komplementarne i fundamentalne
- znaleźli w szkole środowisko wszechstronnego rozwoju osobowego (w wymiarze intelektualnym, psychicznym, społecznym, zdrowotnym, estetycznym, moralnym i duchowym)
- kształtowali poczucia własnej godności, wartości poprzez wpajanie szacunku dla tradycji szkolnej, regionalnej, ojczystej
- uczyli się odpowiedzialności, gdy otrzymują realne zadania, znali kryteria ich wykonania i analizowali skutki własnych działań
- uczyli się współpracy w zespołach na rzecz wspólnego celu i mieli przestrzeń do refleksji, dyskusji
- rozwijali umiejętności samoregulacji, planowania pracy i monitorowania postępu w kontekście oceniania wspierającego
- uczyli się szacunku, gdy szkoła stosuje przewidywalne zasady rozmowy, mediacji i praktyki naprawcze
- uczyli się sprawczości, gdy mają udział w decyzjach dotyczących klasy, grup projektowych, działań społecznych i rozwiązywania realnych problemów
- stawali się bardziej samodzielni, sprawczy, kreatywni i brali odpowiedzialność za siebie.

- świadomie troszczyli się o swoje zdrowie poprzez myślenie asertywne i unikanie nałogów, ograniczone i rozsądne korzystanie z telefonów.
- wykorzystywali kompetencje cyfrowe i technologię informacyjno-komunikacyjną w szkole i w życiu osobistym w sposób racjonalny poddając źródła wiedzy weryfikacji, stosując krytyczne myślenie.
- znali kanon edukacji klasycznej, dziedzictwo cywilizacyjne Europy, z zaangażowaniem dążyli do poznawania rodzimej kultury
- korzystali z oferowanej opieki, pomocy i wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, by informacje zawarte w ocenie funkcjonalnej dotyczącej uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi pomagały określić, jakie bariery należy usuwać i jakie zasoby można wykorzystać w dalszej pracy wychowawczej, dydaktycznej i profilaktycznej .
- uczyli się szacunku dla odmiennych opinii, otwartości na dyskusję na argumenty, umiejętności empatycznego rozumienia cudzych poglądów
- poszukiwali, odkrywali i dążyli na drodze rzetelnej pracy do osiągnięcia satysfakcjonujących ich celów życiowych
- przygotowywali się do rozpoznawania wartości moralnych, dokonywania wyborów i hierarchizacji wartości oraz mieli możliwość doskonalenia się
- uczyli się szacunku i tolerancji dla poglądów i potrzeb innych ludzi

6. Kryteria efektywności działań wychowawczo-profilaktycznych.

Uczeń:

- spadek częstotliwości występowania zachowań niepożądanych u uczniów,
- wzrost czynników chroniący, umiejętności komplementarnych uczniów,

Nauczyciele:

- większa spójność działań wychowawczo-profilaktycznych nauczycieli, wychowawców i specjalistów, którzy integrują założenia szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego z planami pracy wychowawczej klasy,

Rodzice:

- wzrost poziomu zaufania, współpracy i integracji na linii uczeń-nauczyciel-rodzic.
- aktywne uczestnictwo rodziców w realizacji programu, zaangażowanie społeczności- włączenia się rodziców, nauczycieli oraz środowiska lokalnego w realizację i wspieranie działań profilaktycznych.

7. Obszary działań wychowawczych i profilaktycznych

W roku szkolnym 2026/2027 nowa podstawa programowa edukacji wczesnoszkolnej obowiązującej w klasach I-III ma charakter zintegrowany i koncentruje się na kompetencjach fundamentalnych, kompetencjach przekrojowych i sprawczości. Program wychowawczo-profilaktyczny powinien tworzyć środowisko, w którym te kompetencje są praktykowane również w relacjach, działaniach społecznych i sytuacjach codziennych.

Kompetencje fundamentalne

Kompetencja	Wymiar wychowawczo-profilaktyczny
Językowe	uwagne słuchanie, formułowanie potrzeb i opinii, rozmowa, czytanie ze zrozumieniem, komunikowanie się z rzeczywistym odbiorcą
Matematyczne	rozwiązywanie problemów praktycznych, planowanie, dane i wyniki, orientacja ekonomiczno-finansowa w prostych sytuacjach
Cyfrowe	bezpieczeństwo, ochrona danych, celowe używanie technologii, krytyczny odbiór treści, podstawy odpowiedzialnego korzystania z AI
Ruchowe	aktywność fizyczna, koordynacja, troska o zdrowie, rozpoznawanie potrzeb ciała, bezpieczeństwo i odpoczynek

Kompetencje przekrojowe i sprawczość

- rozwiązywanie problemów – rozpoznanie problemu, poszukiwanie rozwiązań, wybór i sprawdzenie skutku;
- krytyczne myślenie – pytanie o źródło informacji, odróżnianie faktu od reklamy/opinii, unikanie pochopnych wniosków;
- kreatywne myślenie – generowanie pomysłów, eksperymentowanie, doskonalenie rozwiązań;
- współpraca – dzielenie ról, komunikacja, wspólne decyzje, odpowiedzialność za wynik grupy;
- dbanie o innych – empatia, reagowanie na potrzeby, dobro wspólne, troska o otoczenie;
- kierowanie sobą – samodzielność, wytrwałość, autorefleksja, motywacja i uczenie się;
- dbanie o siebie – zdrowie i dobrostan, emocje, stres, bezpieczne granice;
- sprawczość – realne wybory, inicjatywa, wpływ na życie klasy, realizowanie własnych i zespołowych pomysłów;

Doświadczenia edukacyjne – w zakresie doświadczeń wspólne cele wychowawcze, profilaktyczne i kierunki MEN obejmują wszystkie klasy I–III. Doświadczenia do zrealizowania; grupowa uprawa roślin, przygotowanie i realizacja wydarzenia artystycznego prezentowanego poza klasą, projekt edukacyjny: przedsiębiorczość, tożsamość i społeczność lokalna lub regionalna, ochrona środowiska, ekologia i klimat, zagospodarowanie przestrzeni, konstrukcje prostych maszyn technicznych, modelowanie, programowanie, również projekty edukacyjne takie jak: problemy społeczne, czy zdrowie.

OBSZARY DZIAŁAŃ WYCHOWAWCZYCH I PROFILAKTYCZNYCH W KLASACH I-III

Adaptacja, relacje i poczucie przynależności

Przykładowe działania

- rytuały klasowe i jasne zasady współpracy tworzone z udziałem uczniów;
- rozpoznawanie zaufanych dorosłych i miejsc, w których można uzyskać pomoc;
- wspólne zadania integracyjne bez przymuszania dzieci do kontaktu fizycznego lub ekspozycji;
- ćwiczenie słuchania, czekania na kolej, proszenia i odmawiania;
- działania wzmacniające włączenie uczniów nowych, powracających, z doświadczeniem migracji i o zróżnicowanych potrzebach.

Wskaźniki obserwacyjne

- uczeń coraz swobodniej komunikuje potrzeby;
- wie, do kogo zwrócić się po pomoc;
- podejmuje współpracę i respektuje podstawowe zasady wspólnej przestrzeni.

Emocje, dobrostan i odporność psychiczna

Przykładowe działania

- nazywanie emocji i sygnałów z ciała;
- nauka strategii regulacji: oddech, ruch, przerwa, rozmowa, prośenie o pomoc;
- normalizowanie błędu jako elementu uczenia się;
- budowanie wytrwałości i nastawienia na rozwój;
- obserwacja sygnałów przeciążenia, izolacji, długotrwałego obniżenia nastroju lub nagłej zmiany funkcjonowania i uruchamianie właściwego wsparcia.

Wskaźniki obserwacyjne

- uczeń rozpoznaje część emocji i potrzeb;
- korzysta z co najmniej jednej bezpiecznej strategii regulacji;
- prosi o pomoc i sygnalizuje przeciążenie.

Przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej i wykluczeniu

Przykładowe działania

- uczenie różnicy między konfliktem, żartem, dokuczaniem i przemocą;
- reagowanie na wykluczanie, ośmieszanie, przezywanie, agresję bierną i czynną;
- ćwiczenie roli świadka: przerwij bezpiecznie, odejść, powiedz dorosłemu, wesprzyj osobę pokrzywdzoną;
- rozwiązywanie konfliktów za sprawą komunikacji i mediacji nauczycielskiej, gdy jest to zasadne;
- analiza powtarzalnych zdarzeń i planowanie wsparcia zamiast ograniczania się do jednorazowej kary.

Wskaźniki obserwacyjne

- uczeń wie, że przemoc należy zgłaszać;
- potrafi wskazać bezpieczne sposoby reagowania;
- w grupie zmniejsza się liczba powtarzalnych sytuacji wymagających intensywnej interwencji.

Granice, autonomia i ochrona przed krzywdzeniem

Przykładowe działania

- prawo do bezpiecznego „nie”, komunikowanie dyskomfortu, szukanie pomocy;
- rozpoznawanie bezpiecznych i niebezpiecznych sekretów/sytuacji;
- poszanowanie przestrzeni osobistej i zgody na kontakt fizyczny;
- znajomość standardów ochrony małoletnich przez pracowników i rodziców;
- reagowanie na ujawnienie krzywdzenia zgodnie z procedurą, bez prowadzenia własnego dochodzenia.

Wskaźniki obserwacyjne

- uczeń potrafi wskazać zaufanego dorosłego;
- komunikuje sprzeciw w dostępny sobie sposób;
- wie, że dorosły powinien zareagować na zgłoszenie zagrożenia.

Zdrowie, ruch, odpoczynek i pierwsza pomoc

Przykładowe działania

- codzienna aktywność ruchowa i przerwy w siedzeniu;

- higiena, sen, nawodnienie, różnorodne odżywianie bez zawstydzania za ilość jedzenia;
- rozpoznawanie sygnałów zmęczenia i potrzeby odpoczynku;
- podstawy pierwszej pomocy: wezwanie dorosłego, numer 112, przekazanie prostych informacji o zdarzeniu, reagowanie zgodnie z wiekiem;
- promowanie aktywnego wypoczynku i bezpiecznego zachowania podczas sportu i wyjść.

Wskaźniki obserwacyjne

- uczeń zna podstawowe zasady dbania o zdrowie;
- zgłasza gorsze samopoczucie;
- wie, kiedy i jak szukać pomocy.

Higiena cyfrowa, bezpieczeństwo informacji, AI i ZPE

Przykładowe działania

- ustalanie równowagi między ekranem, ruchem, snem, relacjami i aktywnością off-line;
- ochrona danych, zdjęć, haseł i informacji o sobie;
- rozpoznawanie reklamy, informacji niewiarygodnej i treści zmienionej/generowanej cyfrowo na poziomie adekwatnym do wieku;
- zasada: gdy treść w sieci niepokoi, uczeń przerywa kontakt i mówi zaufanemu dorosłemu;
- modelowanie przez nauczyciela odpowiedzialnego korzystania z AI: weryfikowanie odpowiedzi, nie wprowadzanie danych osobowych, traktowanie narzędzia jako pomocy, a nie źródła pewnej prawdy;
- korzystanie z funkcjonalności i zasobów Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej jako jednego z bezpiecznych źródeł edukacyjnych – celowo i adekwatnie do wieku;

Wskaźniki obserwacyjne

- uczeń potrafi podać zasady ochrony prywatności;
- wie, że nie każda treść w sieci jest prawdziwa;
- wskazuje wartościowe aktywności off-line.

Sprawczość, uczenie się i informacja zwrotna

Przykładowe działania

- dawanie realnych wyborów i odpowiedzialnych ról;
- planowanie prostych działań i projektów;
- pytania: co już wiem, czego chcę się dowiedzieć, co zadziałało, co poprawię;
- informacja zwrotna odnosząca się do celu, strategii, wysiłku i postępu;
- w klasie I – realizacja doświadczeń edukacyjnych wynikających z nowej podstawy.

Wskaźniki obserwacyjne

- uczeń proponuje pomysły i podejmuje decyzje;
- potrafi opowiedzieć o swojej strategii lub postępie;
- podejmuje kolejną próbę po niepowodzeniu z odpowiednim wsparciem.

Postawy obywatelskie, patriotyczne i prospołeczne

Przykładowe działania

- poznawanie symboli narodowych, tradycji lokalnych i historii najbliższego otoczenia;

- współdecydowanie o wybranych sprawach klasy;
- działania na rzecz dobra wspólnego, pomocy innym i środowiska;
- uczenie szacunku dla różnorodności rodzin, kultur, języków i możliwości;
- odpowiedzialność za bezpieczeństwo własne i innych, w tym reagowanie na alarm i ewakuację bez wywoływania niepotrzebnego lęku.

Wskaźniki obserwacyjne

- uczeń rozpoznaje symbole i wspólnoty, do których należy;
- uczestniczy w działaniu na rzecz klasy/szkoły;
- potrafi wskazać przykład odpowiedzialności za wspólne dobro.

Orientacja zawodowa i zaradność życiowa

Przykładowe działania

- poznawanie zawodów przez obserwację, spotkania, literaturę i zabawę oraz – stosownie do możliwości – proste wizyty zawodoznawcze w środowisku pracy;
- rozpoznawanie zainteresowań, mocnych stron i czynności, które uczeń lubi wykonywać;
- rozmowy o znaczeniu pracy, różnych drogach uczenia się i zróżnicowanych środowiskach pracy;
- proste doświadczenia ekonomiczno-finansowe: potrzeba a zachcianka, cena, budżet, oszczędzanie, odpowiedzialny zakup;
- przeciwdziałanie stereotypom dotyczącym zawodów.

Wskaźniki obserwacyjne

- uczeń potrafi opowiedzieć o wybranym zawodzie;

- wskazuje własne zainteresowania;
- podejmuje proste decyzje z uwzględnieniem ograniczeń i konsekwencji.

SPE, dostępność i szczególne uzdolnienia

Przykładowe działania

- systematyczne rozpoznawanie funkcjonowania i barier w środowisku szkolnym;
- dostosowanie metod, czasu, komunikacji i sposobu uczestnictwa;
- organizowanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej zgodnie z przepisami;
- dla ucznia z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego – realizacja WOPFU i IPET; przy samej opinii – uwzględnianie zaleceń bez automatycznego tworzenia IPET;
- uczniom szczególnie uzdolnionym – pogłębione zadania i role adekwatne do zainteresowań bez stałego obciążania ich rolą „pomocnika nauczyciela”.

Wskaźniki obserwacyjne

- uczeń ma dostęp do aktywności na miarę możliwości;
- wsparcie jest spójne między nauczycielami i specjalistami;
- postęp ocenia się względem wcześniejszego funkcjonowania, nie przez porównywanie z grupą;

OBSZARY DZIAŁAŃ WYCHOWAWCZYCH I PROFILAKTYCZNYCH W KLASACH IV-VIII

W klasach starszych szczególnie ważne jest rozwijanie czterech grup kompetencji fundamentalnych – językowych, matematycznych, cyfrowych i ruchowych – a także kompetencji przekrojowych i sprawczości. Program wspiera je poprzez relacje, praktyczne działanie, wybór, refleksję i odpowiedzialność adekwatną do wieku.

Obszar	Wymiar wychowawczo-profilaktyczny
Kompetencje fundamentalne	komunikacja i odpowiedzialność za słowo; rozumowanie i decyzje praktyczne; krytyczne i bezpieczne korzystanie z technologii; świadome planowanie aktywności i dobrostanu
Kompetencje przekrojowe	rozwiązywanie problemów, krytyczne i kreatywne myślenie, współpraca, dbanie o innych, kierowanie sobą i dbanie o siebie
Sprawczość	realny wpływ ucznia na wybrane działania klasy i szkoły, inicjowanie projektów, podejmowanie decyzji i odpowiedzialnych ról
Uczenie się przez działanie	zadania praktyczne, projekty, prezentowanie efektów, refleksja nad procesem i informacja zwrotna

Tożsamość, samoświadomość i dobrostan

- rozwijanie rozpoznawania emocji, potrzeb, mocnych stron i obszarów do rozwoju;
- nauka strategii regulacji stresu, planowania odpoczynku i korzystania z pomocy;
- przeciwdziałanie presji perfekcjonizmu, stygmatyzacji i porównywaniu;
- wczesne rozpoznawanie długotrwałego obniżenia nastroju, izolacji lub gwałtownej zmiany funkcjonowania.

Wskaźnik: uczeń zna osoby i miejsca pomocy, potrafi wskazać strategie radzenia sobie ze stresem i częściej komunikuje potrzeby.

Relacje, przemoc rówieśnicza i ochrona granic

- uczenie różnicy między konfliktem, żartem, dokuczaniem, przemocą i cyberprzemocą;
- reagowanie na wykluczenie, hejt, upokarzanie, przemoc i publikowanie treści bez zgody;
- wzmacnianie bezpiecznej roli świadka i prawa do zgłaszania krzywdy;
- poszanowanie zgody, prywatności, wizerunku i granic w kontakcie fizycznym i cyfrowym.

Wskaźnik: uczeń wie, gdzie zgłosić przemoc, potrafi komunikować granice i zna zasady ochrony prywatności.

Bezpieczeństwo i odporność społeczna

- co najmniej 1 godzina z wychowawcą miesięcznie dotycząca bezpieczeństwa w sytuacjach zagrożeń czasu pokoju i wojny;
- znajomość szkolnych zasad alarmowania, ewakuacji i reagowania na zagrożenia;
- ćwiczenie rozpoznawania dezinformacji i wiarygodnych źródeł informacji;
- kształtowanie odpowiedzialności za bezpieczeństwo własne i innych.

Wskaźnik: uczeń zna podstawowe procedury i potrafi wskazać wiarygodne źródło informacji w sytuacji zagrożenia.

Zdrowie, ruch, pierwsza pomoc i profilaktyka substancji

- promowanie ruchu, snu, odpoczynku, nawodnienia i zrównoważonego odżywiania bez zawstydzania;
- praktyczne ćwiczenia pierwszej pomocy i wzywania pomocy;
- profilaktyka nikotyny, alkoholu i substancji psychoaktywnych oparta na faktach i diagnozie;
- rozwijanie umiejętności odmawiania, podejmowania decyzji i szukania wsparcia.

Wskaźnik: uczeń zna podstawy pierwszej pomocy, zdrowe strategie odpoczynku oraz ryzyka związane z substancjami.

Higiena cyfrowa, bezpieczeństwo informacji, AI i ZPE

- równowaga między ekranem, snem, ruchem, nauką, relacjami i aktywnością off-line;
- ochrona haseł, danych, wizerunku, geolokalizacji i prywatności;
- rozpoznawanie reklamy, manipulacji, dezinformacji, deepfake i treści generowanych przez AI;
- odpowiedzialne używanie AI: weryfikowanie odpowiedzi, niewprowadzanie danych wrażliwych i stosowanie zasad szkoły;
- korzystanie z zasobów ZPE jako jednego z bezpiecznych źródeł edukacyjnych.

Wskaźnik: uczeń chroni prywatność, weryfikuje źródła i nie traktuje odpowiedzi AI jako automatycznie prawdziwej.

Sprawczość, uczenie się i projekty

- dawanie uczniom realnych wyborów, odpowiedzialnych ról i możliwości inicjowania działań;
- planowanie pracy, organizacja czasu i refleksja nad strategiami uczenia się;
- projekty interdyscyplinarne i prezentowanie efektów rzeczywistemu odbiorcy;
- informacja zwrotna odnosząca się do celu, strategii, wysiłku i postępu.

Wskaźnik: uczeń potrafi zaplanować działanie, podjąć odpowiedzialną rolę i wykorzystać informację zwrotną.

Postawy obywatelskie, patriotyczne i prospołeczne

- poznawanie historii, symboli, instytucji i wspólnot lokalnych oraz narodowych;
- udział w samorządzie, wolontariacie i działaniach dla dobra wspólnego;
- debaty i rozmowy z poszanowaniem różnicy zdań i zasad demokratycznych;
- przeciwdziałanie stereotypom, dyskryminacji i mowie nienawiści.

Wskaźnik: uczeń uczestniczy w działaniach dla wspólnoty i potrafi uzasadnić własne stanowisko z szacunkiem do innych.

Orientacja i doradztwo zawodowe

- IV–VI: rozpoznawanie zainteresowań, mocnych stron, zawodów i środowisk pracy;
- VII–VIII: zajęcia z doradztwa zawodowego w wymiarze minimum 10 godzin w każdym roku szkolnym, poznawanie szkół ponadpodstawowych i różnych ścieżek kształcenia;
- wizyty zawodoznawcze, kontakty z pracodawcami, branżami i szkołami zawodowymi – stosownie do możliwości;
- korzystanie z cyfrowych narzędzi, aktualnych informacji i danych o rynku pracy oraz rozmowa o wpływie AI na zawody.

Wskaźnik: uczeń zna swoje zasoby i wiarygodne źródła informacji, a w VII–VIII potrafi porównać realne ścieżki dalszej edukacji.

Frekwencja, motywacja, SPE i uzdolnienia

- wczesne rozpoznawanie narastającej absencji, spadku motywacji i przeciążenia;
- analiza przyczyn trudności zamiast automatycznego przypisywania ich brakowi zaangażowania;
- dostosowanie metod, komunikacji, czasu i sposobów sprawdzania osiągnięć zgodnie z potrzebami;
- WOPFU/IPET dla ucznia z właściwym orzeczeniem; przy opinii – uwzględnianie zaleceń;
- pogłębione zadania, projekty i możliwości rozwoju dla uczniów szczególnie uzdolnionych.

Wskaźnik: uczeń otrzymuje adekwatne wsparcie, zna strategię organizacji nauki i ma możliwość rozwijania mocnych stron

Wszystkie treści programu profilaktyczno-wychowawczego realizowane są poprzez zaplanowane działania szkoły, takie jak:

1) Harmonogram imprez szkolnych w roku szkolnym 2026/2027

NAZWA AKCJI	TERMIN REALIZACJI	KOORDYNATOR
Tydzień przeciwdziałania przemocy rówieśniczej w szkołach	wrzesień- październik	pedagog specjalny
Szkolny tydzień profilaktyki	listopad	pedagog szkolny, psycholog
Spotkania z ciekawymi ludźmi dla klas IV-VIII pt. "Gość na medal"	3 razy w roku	pedagog szkolny
Międzynarodowy Dzień Osób z Niepełnosprawnościami - warsztaty sensoryczne dla uczniów z rodzicami	grudzień	pedagog specjalny, terapeuta SI
Szkolny "Dzień Bezpiecznego Internetu"	luty	pedagog szkolny, informatyk
Akcja profilaktyczna "Daj włos"	luty	pedagog szkolny

Szkolny Tydzień Zdrowego Stylu Życia	marzec	pedagog specjalny
Światowy Dzień Świadomości Autyzmu	kwiecień	pedagog specjalny
Egzamin na kartę rowerową	czerwiec	nauczyciel
Konsultacje z psychologiem	Cały rok, według potrzeb	psycholog